

MODELUL EDUCAȚIONAL AL GRĂDINIȚEI WALDORF

prof. Luciana GHERLE
Grădinița „Dumbrăvioara”, Cluj - Napoca
instit. Eleonora ȚIGĂREANU
Grădinița „Dumbrăvioara” Structura Waldorf, Cluj - Napoca

Pedagogia Waldorf împlinește în România 20 de ani de activitate. În 1990 începea un experiment educațional alternativ care cuprindea pedagogia Waldorf, Montessori și Step by step.

Experimentul a fost un succes, iar inițiativele de pedagogie alternativă s-au dovedit viabile. În prezent putem găsi alternativele educaționale în multe din orașele României.

Grădinițele și grupele de grădiniță Waldorf cunosc una din cele mai mari răspândiri, în anul școlar 2009-2010 funcționând un număr de 36 de grupe Waldorf, cu 76 de educatoare și 720 de copii, în 16 orașe din România.

Demersul pedagogic în grădinița Waldorf se bazează pe o imagine a omului cuprinzătoare și multiplă. Dezvoltarea ființei umane este urmărită nu numai în ceea ce privește organismul fizic și vitalitatea, copilul parcurgând și o evoluție a însușirilor sale interioare unde rolul principal îl joacă personalitatea sa unică.

Drept urmare, pedagogia Waldorf a fost dezvoltată și este practică ca o pedagogie integrală, care urmărește armonizarea tuturor componentelor ființei omenești în formare. De aici rezultă responsabilitatea deosebită a educatoarelor pentru însoțirea copilului la această vârstă. Competențele acestora trebuie să cuprindă aspecte ce țin de toate părțile constitutive ale ființei umane. Ca urmare, specializarea profesională a educatoarelor Waldorf trebuie să înglobeze cunoștințe și abilități suplimentare.

Pe lângă urmărirea dezvoltării individuale a fiecărui copil, pedagogia Waldorf presupune și anumite raporturi colegiale care să faciliteze activitatea de autoadministrare instituțională. Un accent deosebit se pune pe cultivarea abilităților sociale ale educatoarelor Waldorf, pe colaborarea susținută între colege.

Nu în ultimul rând, prin activitățile lor, educatoarele Waldorf cultivă sentimentul de apartenență la mișcarea Waldorf internațională și legăturile efective cu colegele din alte țări. Astfel, se poate menține accesul la cele mai noi realizări și descoperiri din domeniul educării copilului mic și foarte mic.

De-a lungul perioadei copilăriei mici, rolul educatoarei este esențial, principiul educațional al pedagogiei Waldorf care este aplicat acum fiind cel al imitației de către copil a modelului pe care educatoarea îl reprezintă. Aceasta înseamnă că educatoarea trebuie să devină un model demn de urmat, adică să se educe pe sine în așa fel încât să poată educa, la rândul ei. Prin tot ceea ce face, educatoarea este cea care însoțește copiii, îi îndrumă spre o dezvoltare armonioasă a personalității lor.

Pedagogia Waldorf este rezultatul strădaniei pedagogice de 90 de ani pentru dezvoltarea unei educații pornind de la copil. Pentru aceasta, demersul pedagogic în grădinița Waldorf urmărește așezarea unei baze pentru dezvoltarea copilului pe parcursul întregii vieți. Educatoarea se îngrijește de realizarea unui spațiu educațional propice acestei dezvoltări. Activitatea din grădiniță se desfășoară conform unor ritmuri organice: ritmul zilei, al săptămânii, al anului. Alternarea momentelor și repetiția ritmică asigură instituirea unor obiceiuri sănătoase cu efecte pe termen lung în viața copiilor.

Unul dintre instrumentele educative care stau în centrul pedagogiei Waldorf pentru copilul mic este jocul. Prin valoarea sa în socializarea copiilor, jocul dă posibilitatea dobândirii unor raporturi firești cu ceilalți copii, dezvoltarea abilităților de comunicare și creșterea încrederii în sine, a autonomiei, educarea voinței și a gândirii.

Jocul liber și jocul dirijat asigură făurirea unei relații juste cu lumea înconjurătoare.

Versurile, basmele, mișcarea, cântul, desenul, pictura și modelajul sunt larg folosite în spațiul grădiniței, cu variațiunile corespunzătoare anotimpurilor, îndeletnicirilor omenești și sărbătorilor anului, o bună parte din timp copiii petrecând-o în aer liber (plimbări în grădină sau drumetii). Astfel diferitele abilități practice, artistice și naturale au posibilitatea de a se constitui și dezvolta. Copiii vor putea să evolueze astfel, conform propriului lor ritm și nevoi, având timpul și spațiul necesare descoperirii de sine și descoperirii lumii.

Beneficiarii faptului că în unitatea noastră – Grădinița Dumbrăvioara - avem și o grădiniță din sistemul tradițional și o grădiniță din sistemul alternativ – Waldorf, sunt în primul rând educatoarele și apoi copiii prin schimbul de idei și practici educative asimilate unii de la alții.

Noul curriculum pentru învățământul preșcolar este conceput și pe idei luate din sistemul alternativ, având ca note distincte câteva idei pe care le regăsim și în pedagogia Waldorf:

- copilul este unic și abordarea lui trebuie să fie holistică;
- adultul/ educatorul apare ca un partener de joc;
- activitățile desfășurate în cadrul procesului educațional sunt adevărate ocazii de învățare situațională;
- părintele nu poate lipsi din acest cerc educațional, el este partenerul cheie în educația copilului, iar relația grădiniță-familie-societate este hotărâtoare.

Educația preșcolară Waldorf se distinge de cea clasică din tradițional prin câteva elemente dintre care amintim:

- programul zilnic specific al grupelor;
- predarea în epoci, (predarea modulară în etape de 2-4 săptămâni);
- viziunea antropologică asupra copilului;
- combinarea diferită a obiectivelor în activități;
- basmul zilnic;
- accentul în învățare pe imitație.

Conceptul ecologic asupra calității și proprietății materialelor folosite considerăm că se urmărește în ambele grădinițe.

Jocul liber și jocul dirijat existent în ambele pedagogii, asigură făurirea unei relații juste cu lumea înconjurătoare.

În sistemul tradițional se pune un accent mai mare pe dezvoltarea cognitivă a copilului prin activități specifice domeniilor experiențiale printr- o viziune integrată, având la bază tot jocul - dirijat sau spontan.

De asemenea, prin toate activitățile zilnice și prin situațiile de învățare create se urmărește dezvoltarea fizică, socio-emoțională, cognitivă și formarea de capacități și atitudini de învățare ale copilului preșcolar.

Și în grădinița Waldorf se încurajează cunoașterea prin crearea de situații pedagogice diferite.

Mediul educațional creat în sala de grupă, sectorizarea sălii, jocul pe arii/ centre/ sectoare, este asemănător în ambele grădinițe și ilustrează tema zilei, săptămânii/ proiectului/ perioadei/ epocii.

În activitățile metodice desfășurate la nivelul unității, am programat activități în ambele grădinițe, activități din care fiecare cadru didactic să preia idei pe care le poate îmbina și aplica la grupa de copii pe care o conduce, pentru o eficiență sporită în activitatea didactică. Multe din jocurile și activitățile artistico- plastice desfășurate cu copiii le întâlnim în ambele grădinițe, dar în contexte diferite de învățare sau integrate unor domenii de dezvoltare altfel denumite.

Educatoarele care lucrează în sistemul de învățământ tradițional au apreciat modul în care se desfășoară la colegile lor din grădinița Waldorf, jocul ritmic prin care interdisciplinar se exersează limbajul, lărgirea orizontului de cunoaștere, cultivarea mișcării

armonioase, cultivarea unui limbaj al mișcării, educația muzicală, și l-au preluat în lor activitatea zilnică.

În acest an școlar colegele din Grădinița Waldorf au preluat modul în care se proiectează și de derulează o activitate integrată (activitate derulată de ele și anterioară), cu accent pe modul în care activitățile specifice lor pot fi încadrate în domeniile experiențiale precizate în noul curriculum din sistemul tradițional.

Cursurile PRET derulate în acest an școlar în unitatea noastră, cu întreg personalul, au demonstrat că menirea noastră a tuturor este de a pregăti copilul pentru școală și viață, doar că fiecare dintre noi, în abordarea actului didactic, ținem cont de anumite aspecte specifice sistemului educațional propriu, dar avem la îndemână în pregătirea copiilor pentru atingerea finalităților educației preșcolare și imaginația, creativitatea și viziunea personală a fiecărui cadru didactic în îmbinarea celor mai eficiente metode și procedee didactice.

Educatorea va trebui să-și dezvolte propriile capacități de a-i observa și cunoaște pe copii și lumea înconjurătoare, să-și exerseze abilitățile artistice, practice și sociale pentru a putea realiza condițiile necesare pentru o dezvoltare armonioasă a individualității fiecărui copil din grupă.

În contextul reformei învățământului este evidentă necesitatea implicării părinților în viața grădiniței, pentru a crea o armonizare între ceea ce trăiesc copiii în timpul zilei la grădiniță și perioada petrecută acasă.

Viața de familie s-a schimbat foarte mult în prezent. Timpul petrecut de părinți cu proprii copii s-a redus foarte mult, părinții își asumă obligații crescute în viața profesională, iar contextul lumii de azi cunoaște o presiune mult mai mare din exterior asupra copiilor. Mediile de informare au devenit tot mai agresive, mai solicitante, tot mai accesibile, chiar și copiilor cei mai mici.

Efectele acestor stări de lucruri nu sunt cele mai îmbucurătoare, iar părinții stau de multe ori neputincioși, fără să știe ce să facă în fața unor situații îngrijorătoare.

Astăzi educatoarele, atât din învățământul tradițional cât și din cel alternativ, trebuie să-și dezvolte un alt domeniu de competențe, pentru a putea ajuta copiii și părinții. Pentru ca viața copiilor în grădiniță să-și poată îndeplini menirea educativă, constituirea unei comunități educaționale copii – educatoare - părinți este o condiție obligatorie.

Reușita în constituirea acestei comunități va oferi un model copiilor, în care ei se pot regăsi în mod firesc. Acest model este cu atât mai necesar cu cât procesul educativ se desfășoară în contextul globalizării contemporane.

Experiențele locale nu mai sunt limitate la un spațiu geografic anume, ci sunt accesibile oricui în cuprinsul lumii noastre. Astfel, mișcarea internațională Waldorf, care cuprinde oameni din cele mai diferite țări, continente, culturi și medii, este și un „spațiu” care asigură condițiile unui bogat schimb de experiență în ceea ce privește diversitatea educațională.

Educatoarele Waldorf au posibilitatea participării la cursuri, seminarii, schimburi de experiență internaționale, primind și dând și altora din rezultatele aplicării pedagogiei întemeiate de Rudolf Steiner.

Asociația internațională pentru pedagogia Waldorf/ Rudolf Steiner (IASWECE), cu sediul la Jaerna, Suedia a împlinit 40 de ani de existență. Prin activitatea membrilor ei din peste 30 de țări, în interiorul asociațiilor naționale, a seminarelor de formare și perfecționare, a grădinițelor și a grupelor de grădiniță, s-a făcut o multiplă rețea de colaborare între oameni și instituții din întreaga lume. Educatoarele Waldorf din România au contribuit și contribuie la aprofundarea și înnoirea muncii cu copilul mic și foarte mic, străduindu-se pentru realizarea calității atât de necesare în grădinițe.

Cursurile diversificate de specializare, perfecționare și formare continuă, cursurile pentru părinți beneficiază de schimburile internaționale între colegele din grădinițe

Waldorf. Sunt în desfășurare proiecte internaționale la care participă și educatoare din România.

Există o colaborare și în ceea ce privește cercetarea pedagogică privitoare la problemele actuale ale copilului mic și foarte mic și la nevoile lor educaționale pentru acum și pentru viitor. În contextul globalizării, experiența internațională în această privință este foarte importantă.

Mișcarea pedagogică Waldorf este un model de colaborare internațională, dincolo de limitele limbilor vorbite, de politică și de religie.

Prin tot ceea ce fac, participanții la mișcarea educațională Waldorf se străduie pentru asigurarea aceluși drept uman fundamental pentru fiecare copil din lume: **dreptul la copilărie**.

„O societate nu se manifestă nicăieri mai clar decât în felul în care se poartă cu copiii săi. Succesul nostru trebuie măsurat prin fericirea și bunăstarea copiilor noștri, care sunt și cei mai vulnerabili cetățeni, dar și cea mai mare bogăție în orice societate omenească”.
(Nelson Mandela, 1998)

Bibliografie

Ministerul Educației Cercetării și Tineretului, *Curriculum pentru învățământul preșcolar (3-6/7 ani)*, București, 2008.

Ministerul Educației Cercetării și Tineretului *Programa pentru Învățământul preșcolar – Alternativa educațională Waldorf*, București, 2003.

Steiner, Rudolf, *Educatorul și copilul*, traducere: Centrul pentru pedagogie Waldorf, 1990.